HE 203/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriö
Petri Syrjänen
27.2.2018

Kuuleminen 28.2.2018

Puolustusvaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 203/2017 vp)

Valtiovarainministeriö keskittyy lausunnossaan esityksen vaikutuksiin valtiontalouteen sekä oman hallinnonalansa lakimuutoksiin.

Yleistä

Nykyisin Suomessa ei ole sotilastiedustelulainsäädäntöä eikä Puolustusvoimilla riittäviä toimivaltuuksia tiedon hankkimisesta sotilaallisesta toiminnasta tai Suomeen kohdistuvista ulkoisista uhista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sotilastiedustelua koskeva laki ja muutettavaksi neljää muuta lakia. Sotilastiedustelusta annettavaa lakia sovellettaisiin Puolustusvoimien tiedustelutoimintaan eli sotilas-tiedusteluun, jolla hankitaan, tutkitaan ja hyödynnetään puolustusvoimista annetussa laissa säädettyihin Puolustusvoimien tehtäviin liittyvää tietoa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tueksi ja Suomeen kohdistuvien ulkoisten uhkien kartoittamiseksi. Sotilastiedusteluviranomaisia olisivat pääesikunta ja Puolustusvoimien tiedustelulaitos.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu lainsäädännön kehittäminen auttaa kansallisen kyberturvallisuuden kehittämiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja siten osaltaan tukee kansallisen digitaalisen turvallisuuden rakentamista. Hallituksen esityksessä on pyritty ottamaan huomioon julkisen hallinnon tietohallinnon, palvelutuotannon ja yhteisten palveluiden sekä tietoturvallisuuden ohjauksen näkökulmat sekä näiden asettamat vaatimukset.

Esityksen vaikutuksista valtiontalouteen

Hallituksen esityksessä on arvioitu uusien viranomaistehtävien aiheuttamaksi kokonaislisäkustannukseksi puolustusministeriön hallinnonalalle toiminnan käynnistyessä noin 10 miljoonaa euroa vuositasolla. Lisäksi esityksellä arvioidaan olevan noin 5,3 miljoonan euron lisämäärärahatarve vuodelle 2018. Viimeksi mainitusta osa olisi hankinnoista johtuvaa kertamenoa. Esityksen kaikki julkistaloudelliset vaikutukset on koottu jaksossa 4.1.1.6 olevaan varsin selkeään taulukkoon. Edellä mainitun jakson lopussa todetaan: ”Lisäkustannuksia ei

voitaisi kattaa puolustusministeriön hallinnonalan nykyisten vuosittaisten määrärahojen puitteissa. Lisärahoitustarve tullaan esittämään vuoden 2018 lisätalousarvioon ja vuosien 2019-2022 julkisen talouden suunnitelmaan.

Edellä mainitut kustannusvaikutukset ovat arvioita. Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä sekä talousarvion ja lisätalousarvion valmistelun yhteydessä ratkaistaan uudistuksen eri momenteille mahdollisesti edellyttämien määrärahojen mitoitus ja ajoitus. ” Valtiovarainministeriö yhtyy esitettyyn näkemykseen ja toteaa, että hallituksen on tarkoitus käydä neuvottelu julkisen talouden suunnitelmasta 10.-11.4.2018. Julkisen talouden suunnitelma on tarkoitus antaa selontekona eduskunnalle 13.4.2018.

Edellä mainittujen lisäkustannusten lopulliseen toteutumisajankohtaan ja kohdentumiseen eri vuosille vaikuttaa säännösehdotusten voimaantuloajankohta.

Esitykseen sisältyvät valtiovarainministeriön hallinnonalan lait

Sotilastiedustelulain 9 §:n 1 kohdassa esitetään Suomen Erillisverkot Oy:lle tai sen kokonaan omistamalle tytäryhtiölle – lähinnä Suomen Turvallisuusverkko Oy:lle - uutta tehtävää, jossa mainittu yritys toimisi tietoliikennetiedustelun kytkennän suorittajana.

Ehdotetun 99 §:n mukaan kytkennän suorittaja voisi periä kytkennän suorittamisesta maksuja Puolustusvoimien tiedustelulaitokselta. Maksujen suuruus ei saisi ylittää suoritteen tuottamisesta kytkennän suorittajalle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo).

Uusi kytkennän suorittajan tehtävä edellyttää myös julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain (10/2015, turvallisuusverkkolaki) muuttamista. Ehdotetulla turvallisuusverkkolain 6 §:n muutoksella on tarkoitus mahdollistaa tämän tehtävän hoitaminen muuna kuin turvallisuusverkkolain mukaisena tehtävänä. Uusi tehtävä olisi siis Suomen Erillisverkot Oy:lle tai sen kokonaan omistamalle tytäryhtiölle tehtävä, joka ei kuuluisi turvallisuusverkkolain sääntelyn alaisuuteen, mutta sen toimenpanossa olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää samoja resursseja kuin turvallisuusverkkopalvelujen tuottamisessa. Kytkennän suorittamiseen liittyvä työ ja muut kustannukset tulisi erottaa yrityksen muusta toiminnasta taloudellisesti.

Ehdotettuja kytkennän suorittajan tehtäviä ja niihin liittyviä säädösmuutoksia on valmisteltu yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Suomen Erillisverkot –konsernin kanssa. Valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa ehdotettuun uuteen tehtävään ja esitetyillä perusteluilla tehtävän antaminen valtion kokonaan omistamalle Suomen Erillisverkot Oy:lle tai sen kokonaan omistamalle tytäryhtiölle vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta ratkaisulta.

Tuloverolain 92 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viranomaisen maksama palkkio sotilastiedustelusta annetussa laissa ja poliisilaissa tarkoitetulle tietolähteelle tiedustelutehtävien hoitamiseksi merkityksellisten tietojen hankkimisesta olisi verovapaa Tällä varmistetaan, että tiedon antaneen henkilöllisyys ei paljastu verotuksen yhteydessä. Tietolähdetoiminnasta maksettavan palkkion verotuskohtelu vastaisi siten poliisin maksamien vihjepalkkioiden verotuskohtelua. Valtiovarainministeriö on osallistunut asian valmisteluun eikä sillä ole huomauttamista säädösmuutokseen.